

Stupka, Vladimír

Romanistická návštěva z NDR

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1960, vol. 9, iss. D7, pp. 289-290

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107790>

Access Date: 11. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

cizí skladby, jež Konáč mohl znát a jež mohly působit na jeho alegorii. Tak Vlček poukazoval na spisy Tomáše Murnera *Narrenbeschworung* a *Schelmenszunft*, Jakubec na *Dialogus Veritatis et Philalithis ad Eustachium fratrem* od Maffea Vegia Laudenského, jini zase na Erasmovo *Encomium moriae*. Podobnost mezi jmenovanými spisy a Knihou o hořekování je však jen vnější, týká se např. rámce díla apod. Při studiu Konáčovy literární tvorby se mně v Univerzitní knihovně v Praze podařilo najít předlohu jeho alegorie v díle nazvaném *Speculum vite humane, in quo discutiuntur commoda et incommoda, dulcia et amara, solatia et miseriae, prospera et adversa, laudes et pericula omnium statuum* (sign. 36 B 2). Jeho autorem byl španělský biskup Roderigo Sanchez de Arevalo (1404–1470). Podstatné je, že Konáč ze Specula nepřejímal mechanicky, ale vybíral si — zejména pokud jde o duchovní stav — k překladu právě ty pasáže, které vyhovovaly jeho kritice. Podrobné srovnání obou prací, z něhož vyplyne Konáčovo specifikum, podám v monografii o literárním díle Konáčově, kterou jsem připravil pro Spisy filosofické fakulty v Brně.

Milan Kopecký

Ó Jiráskově pobytu mezi Maďary

Endre Angyal napsal v poslední době také malou, ale pro nás cennou studii o Jiráskově pobytu v Uhrách *Jirásek Magyarországon* (Acta Universitatis Debreciensis 1957–1958, str. 23–28). Angyal zde uvádí, že Jirásek za svých návštěv v Uhrách v letech 1896, 1897 a 1907 navštívil nejen slovenské, ale i maďarské území Uher, například Budapešť, Šarišský Potok a pravděpodobně i Jäger. Angyalův článek se snaží vykázat stopy těchto cest v Jiráskově románu „Bratrstvo“ i v jeho cestopisných črtách. Budapešť navštívil Jirásek v roce 1896 a zde se patrně seznámil s významným maďarským literárním historikem Frigyesem Riedlem, synem prvního lektora maďarštiny na pražské universitě Szende Riedla. Za eventuálního prostředníka jejich setkání pokládá Angyal Slováka Pavla Križko, který snad Jirásku upozornil na německý překlad Aranyovy balady Jagerské děvče. I když vývoody Angyalovy mají vesměs hypotetický charakter, jsou pro nás velmi zajímavé a upozorňují naše badatele na dosud neznámou stránku Jiráskova vztahu k Maďarům.

Richard Pražák

Romanistická návštěva z NDR

V lednu 1960 navštívil filosofickou fakultu vynikající romanista dr. Werner Krauss, profesor university v Lipsku, jehož pobyt v ČSSR se uskutečnil iniciativou katedry romanistiky Karlovy university a jenž přednášel v Praze, Brně a Bratislavě. Prof. Krauss věnoval se v brněnské přednášce, pořádané katedrou romanistiky a fonetiky i brněnskou pobočkou Kruhu moderních filologů při CSAV, problémům německo-francouzských literárních vztahů v 18. století.

Protiosvětské tradice německé literární vědy v 19. a 20. století opíraly se podle zjištění prof. Krausse o hlasy namířené proti Francouzům, které se ozývaly již v německém osvícenství od Gottscheda po Herdera. V základě však tu šlo o latentní odraz třídního protikladu, který stavěl německé měšťanstvo do opozice proti despotismu francouzštiny a proti francouzsky orientované cizomilské šlechtě. Avšak tyto protifrancouzské city nezabránily měšťanské inteligenci, aby si našla svou vlastní cestu a vyřešila problémy německé národní literatury. Prof. Krauss ukázal, do jaké míry byly v 18. stol. zdroje německé estetiky ovlivněny názory abbého Dubose, uloženými v jeho spise *Réflexions sur la poésie et la peinture* (1719), a prošetřil vztahy mezi širším pojetím literatury u Fontenella (*Entretiens sur la pluralité des mondes*, 1786) a německým osvícenstvím. I Herderovo učení o historickém vývoji se opírá o francouzské vzory a francouzské předlohy usnadnily přijímání politické terminologie do slavnostního básnického slohu Klopstockových ód. Zvláštní pozornost věnoval prof. Krauss srovnání francouzských a německých básníků období Sturm a Drangu, především Merciera a Schillera jakožto dramatiků carlosovského příběhu.

Buržoazní výklady německé literatury 18. století se opíraly o představu existence dvou oddělených a zcela samostatných procesů literárního vývoje. První z nich tkvěl v napodobení Francie a vyvolal národní odpor proti servilní kulturní závislosti. Druhý proces byl prý úsilím o vymaňování německého ducha z francouzského područí. Avšak prof. Krauss, opírající se důsledně o marxistické metody literární vědní, soudí, že se německá literatura vědomě orientovala k osvícenství, které ve Francii vyvrcholovalo, nastupovala cestu k vlastnímu klasicismu. Při výkladu literárního vývoje nelze vidět jednotlivé národní literatury

úplně izolovaně a bez kontaktu s literaturami ostatními, jak to činí např. D. Mornet (*Les Origines intellectuelles de la Révolution française*, 1934). Neuspokojí však ani metoda komparatistická, jak ji vytvořili F. Baldensperger, P. Hazard, C. Weiss aj., abstraktní představou jakési ve skutečnosti neexistující Weltliteratur. Proto pokrokový vědec studuje národní literaturu toho neb onoho národa z hlediska skutečnosti, že existují spolu s jinými národními literaturami v téže prostoru. Každá národní literatura se může vyvíjet jenom tak, že mezi ní a okolními literaturami dochází k výměnám; k těmto vzájemným kontaktům nutno bezpodmínečně přihlížet.

V živé diskusi stejně jako v odpolední besedě s brněnskými romanisty a germanisty projevily prof. Krauss bohatost zkušeností a podivuhodnou šíři svého rozhledu po celém oboru romanistických studií. Badatelský elán opravdového vědce v něm nezlomilo ani těžké válečné utrpení. Přáli bychom si, aby brněnská moderní filologie měla více možností setkání s tak milými a opravdu pokrokovými vědci, jako je prof. dr. Werner Krauss.

Vladimír Stupka

Veřejné přednášky o literatuře

Asistent Jarmil Pelikán přednesl v listopadu 1958 na zasedání vědecké rady filologické fakulty Jagellonské university v Krakově přednášku na téma „Polské literárněvědné práce o české literatuře a překlady z češtiny do polštiny“.

Doc. dr. Artur Závodský, kandidát filol. věd, vedl 18. ledna 1959 v rozhlase besedu o Divadle poezie.

Odb. asistent dr. Dušan Jeřábek, kandidát filol. věd, promluvil 3. února 1959 v Čs. rozhlase k 100. výročí narození Viktora Kamila Jeřábka.

Odb. asistent dr. Vladimír Stupka přednášel 16. února 1959 na téma „K českým překladům z Apollinaira“ v Kruhu moderních filologů při CSAV v Praze.

Odb. asistentka dr. Jessie Kocmanová přednesla 24. února 1959 v rámci cyklu o Williamu Shakespeareovi: „Labuť avonská“ (dále jen „Labuť avonská“), pořádaném Čs. společností pro šíření politických a vědeckých znalostí, přednášku „Alžbětinská doba a William Shakespeare“.

Asistent Jarmil Pelikán přednášel v únoru 1959 v Lodži, v redakci časopisu Kronika, 6 Juliu Fučíkovi jako literárním kritiku.

Odb. asistent dr. Vladimír Stupka přednášel 5. března 1959 na téma „Paul Eluard et Louis Aragon, deux protagonistes de la poésie française moderne“ v Ústavu pro další vzdělávání učitelů v Brně.

Prof. dr. Leopold Zatočil přednesl 6. března 1959 v rámci cyklu „Země fjordů a ság“, pořádaném Čs. společností pro šíření politických a vědeckých znalostí, přednášku „Staroseverská literatura: Edda a ságy“.

Doc. dr. Karel Štěpaník pronesl 10. března 1959 v rámci cyklu „Labuť avonská“ přednášku „Shakespeareovo dílo: první práce — ‚Sonety‘“.

Odb. asistentka dr. Lidmila Pantůčková přednesla 17. března 1959 v rámci téhož cyklu přednášku o komediích W. Shakespeara.

Doc. dr. Karel Štěpaník proslavil 18. března 1959 na večeru R. Burnse, pořádaném ROH na filosofické fakultě k výročí Světové rady míru, přednášku o životě a díle Roberta Burnse.

Doc. dr. Karel Štěpaník přednesl 24. března 1959 v rámci cyklu „Labuť avonská“ přednášku o tragédiích W. Shakespeara.

Odb. asistent dr. Dušan Jeřábek, kandidát filol. věd, promluvil 26. března 1959 v Čs. rozhlase o díle Josefa Merhauta.

Prof. dr. Josef Hrabák, doktor filol. věd, pronesl 29. března 1959 v Památníku národního písemnictví v Praze přednášku o Antonínu Trýbovi.

Odb. asistentka dr. Jessie Kocmanová přednesla 31. března 1959 v rámci cyklu „Labuť avonská“ přednášku o historických hrách W. Shakespeara.

Asistentka Danuše Kšicová přednášela 5. dubna 1959 v internátu Zdravotnické školy v Brně o milostné poezii. Přednášku pořádala Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí.

Doc. dr. Artur Závodský, kandidát filol. věd, sestavil pro Divadlo poezie v Brně pásmo balad Láska a žal, které mělo premiéru 12. dubna 1959.

Doc. dr. Artur Závodský, kandidát filol. věd, zúčastnil se 13. dubna 1959 v Brně konference o divadelní kritice, na níž pronesl diskusní příspěvek.

Odb. asistent dr. Milan Kopecký, kandidát filol. věd, řídil 13. dubna 1959 besedu o před-